Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2014–2015

31 490 Vernieuwing van de rijksdienst

Nr. 166 BRIEF VAN DE MINISTER VOOR WONEN EN RIJKSDIENST

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 februari 2015

Het televisieprogramma Zembla heeft op 28 januari een reportage uitgezonden over mogelijke beïnvloeding van overheidsaanbestedingen. In deze brief, naar aanleiding van het schriftelijke verzoek van de algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst, reageer ik namens het kabinet op deze uitzending.

Het kabinet keurt iedere poging, om op niet toegestane wijze aanbestedingen te beïnvloeden, af. Niet-integer gedrag van overheden of marktpartijen tolereert het kabinet in geen geval. Elk signaal dat bij een departement binnenkomt, wordt uiterst serieus genomen en tot op de bodem uitgezocht. Er mag geen enkele twijfel zijn dat de regels rond integriteit moeten worden nageleefd. Naar aanleiding van de genoemde individuele casussen worden alle feiten verzameld door de betreffende departementen en wordt beoordeeld of integriteitsregels zijn overtreden. Waar nodig worden personele maatregelen genomen. Over individuele casussen worden geen mededelingen gedaan. Als sprake is van mogelijk gepleegde strafbare feiten, wordt aangifte gedaan door de betreffende organisatie. Dit kan leiden tot een strafrechtelijk onderzoek door het Openbaar Ministerie.

Met inachtneming van het bovenstaande onderschrijft het kabinet de waarde van de dialoog met de markt, zeker in die gevallen waarin geen sprake is van kennisevenwicht tussen markt en overheid. Iedere medewerker van het Rijk moet verstandig omgaan met uitnodigingen van externe partijen. Het ingaan op uitnodigingen moet functioneel, sober en doelmatig zijn. Rijksambtenaren dienen op elk niveau uitnodigingen openlijk te bespreken conform de rijksbrede en departementale gedragscodes integriteit.

Vanuit mijn stelselverantwoordelijkheid voor inkopen en integriteit bij de rijksoverheid heb ik een aantal maatregelen genomen waarover uw

kst-31490-166
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Kamer reeds is geïnformeerd[1]. De in die brieven genoemde onderzoeken van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) en de Rijksrecherche lopen nog.

De jaarlijkse gespreksronde tussen de Chief Procurement Officer Rijk en de departementale coördinerende directeuren inkoop is onlangs afgerond. Net als uit de quick scan van de ADR blijkt uit deze gesprekken dat in beginsel het huidige stelsel van rijkswaarborgen en de randvoorwaarden voor integer inkopen aanwezig zijn, maar door het vergroten van de bewustwording wordt de naleving verbeterd.

De departementen werken hier hard aan, door middel van dialoog over dilemma's en het voorkomen van schendingen. Ook is gebleken dat het verder versterken van de positie van de coördinerend directeuren inkoop aandacht verdient. De mate waarin deze beschikken over interventiemacht is in enkele gevallen te beperkt en ook de mate waarin besturing en beheersing van het departementale inkoopdomein mogelijk is, is nog ongelijk. Door aanscherping van de bestaande departementale mandaatregelingen zal de positie van de departementale coördinerend directeuren inkoop waar nodig worden versterkt.

Op verzoek van het Ministerie van BZK heeft elk ministerie eind 2014 een check gedaan op het integriteitsmanagement. De hoofdvraag was of het stelsel van integriteitszorg op orde is in het licht van de geldende waarden en normen en de actuele inzichten en ontwikkelingen. Alle ministeries hebben onlangs de uitkomsten van de check gerapporteerd aan BZK. Een voorlopige analyse laat het volgende beeld zien:

- De ministeries geven aan dat het (stelsel van) integriteitsmanagement over het algemeen op orde is. Elk ministerie laat weten op welke wijze permanent aandacht wordt gegeven aan actualisering;
- Een belangrijk punt is het levend houden van integriteitsbesef. Ambtenaren moeten zich voortdurend bewust zijn van hun bijzondere rol, die zij op een transparante, verantwoorde en integere manier dienen te vervullen. Met name de voorbeeldrol van leidinggevenden en de bespreekbaarheid van integriteitsdilemma's in de organisatie verdienen aandacht.

In overleg met de ministeries wordt bezien welke aandachtspunten en kwetsbaarheden actie vergen. Deze zullen vervolgens betrokken worden bij de voorgenomen actualisering van de Modelgedragscode sector Rijk[2] en bij de communicatie daarover binnen de rijksdienst.

Veiligheid en Justitie

Zembla heeft aan de orde gesteld dat medewerkers van Veiligheid en Justitie (VenJ) zich mogelijk niet aan de integriteitsregels hebben gehouden omdat zij op uitnodiging van Ordina aanwezig zijn geweest bij een sportwedstrijd of een daaraan gerelateerd evenement van Ordina. Ook is in de uitzending van 28 januari gemeld dat Ordina sponsor is van een aan de Nationale Politie gerelateerde sportvereniging. Zembla heeft aangegeven dat deze kwesties zich hebben voorgedaan in de relatie tussen Ordina enerzijds en de Immigratie- en Naturalisatiedienst, het Centraal Orgaan Opvang asielzoekers, de Nationale Politie en het Openbaar Ministerie anderzijds. Direct nadat VenJ vragen van Zembla had ontvangen, is gestart met een grondig onderzoek van de door Zembla aangedragen casuïstiek. Tegelijkertijd zijn de integriteitsregels via de interne communicatiekanalen aan alle medewerkers en leidinggevenden opnieuw onder de aandacht gebracht. Aanvullend zal VenJ de Auditdienst

---

[1] Kamerstuk 26 643, nr. 327; Kamerstuk 26 643, nr. 330; Kamerstuk 31 490, nr. 164;
[2] Kamerstuk 31 490, nr. 164

Rijk (ADR) een onafhankelijk onderzoek laten verrichten naar de bekendheid van de integriteitsregels voor het aannemen van geschenken en het ingaan op uitnodigingen. De ADR wordt ook gevraagd eventuele aanbevelingen te doen ter verbetering van de toepassing daarvan.

Tevens zal voor sport- en personeelsverenigingen waarvan het lidmaatschap is voorbehouden aan medewerkers van VenJ-organisaties, een uniforme gedragscode met betrekking tot sponsoring worden opgesteld.

Ministerie Infrastructuur en Milieu / Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat (RWS) heeft een intern onderzoek ingesteld naar de door Zembla genoemde casus uit 2008. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat op dit moment geen feiten of omstandigheden aangetroffen zijn die aanleiding geven tot een concreet vermoeden van integriteitschendingen door (voormalige) ambtenaren van Rijkswaterstaat. Wel is een melding gedaan bij het interne meldpunt voor integriteit van Rijkswaterstaat en bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM) over drie voormalig ingehuurde medewerkers. Na overleg met ACM zal RWS een integriteitsonderzoek naar de betreffende voormalige externen instellen.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de werkzaamheden in eigen regie zijn uitgevoerd en dat daarvoor medewerkers van Ordina zijn ingehuurd vanwege hun specifieke expertise op dit gebied. De inhuur heeft plaatsgevonden via een bestaande overeenkomst van Rijkswaterstaat met Ordina uit 2007, die daarvoor aanzienlijk is uitgebreid in tijd en scope. Hiervoor gold een verlicht aanbestedingsregime (inhuur valt onder de zogeheten II.B-diensten, zoals opgenomen in Bijlage II.B uit de EU-Richtlijn 2004/18/EG), met een vrije procedurekeuze waarbij enkel de gunning van een opdracht achteraf gemeld moest worden. Een dergelijke melding heeft niet plaatsgevonden. RWS zal erop toezien dat deze meldingen in de toekomst worden gedaan.

Tot slot

De signalen in de Zembla-uitzending neemt het kabinet zeer serieus. Op grond van de lopende onderzoeken zullen passende maatregelen genomen worden daar waar sprake is geweest van niet-integer gedrag. Een aantal bestaande instrumenten en regels op het gebied van het inkoop- en integriteitsbeleid worden inmiddels vernieuwd. Ook neemt het kabinet maatregelen om het aantal externen op strategische ICT-functies en ICT-inkopers terug te dringen conform de desbetreffende aanbeveling van de Commissie Elias.

Met Nederland ICT vinden vervolggesprekken plaats over de door hun aangekondigde maatregelen en over de wijze waarop hun gedragscode wordt aangescherpt zodat deze gedragscode onderdeel kan uitmaken van ICT-contracten tussen leverancier en rijksoverheid.

De uitzendingen van Zembla hebben de bewustwording van het belang van integriteit versterkt. Zo krijgt het onderwerp in diverse rijksbrede inkoop en/of ICT-opleidingen meer aandacht en staat het komende congres van NEVI/Pianoo (expertisecentrum aanbesteden van het Ministerie van Economische Zaken) in het teken van «Professionaliteit en Integriteit».

Het kabinet onderstreept het belang dat ambtenaren, bestuurders, volksvertegenwoordigers, maar ook externen in dienst van de overheid op een integere wijze handelen. Hoewel de Nederlandse overheid veel heeft geïnvesteerd in haar integriteitsbeleid, zijn schendingen niet altijd te

voorkomen. De overheid is en blijft inherent kwetsbaar voor schendingen, omdat zij beschikt over informatie die voor derden en haar eigen medewerkers verleidelijk is voor misbruik.

De aanpak en preventie van integriteitsschendingen hebben daarom de permanente aandacht van het kabinet. Het is van groot belang dat mogelijke onregelmatigheden grondig worden onderzocht en dat waar nodig passende maatregelen worden getroffen, zoals in deze brief beschreven.

De Minister voor Wonen en Rijksdienst,
S.A. Blok